

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.179/2015/14.szám

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a Dr. Tóka Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Tóka Tamás ügyvéd által képviselt felperesnek dr. Rákosfalvy Zoltán ügyvéd által képviselt I.r. a személyesen eljáró II. r. Dr. Szemethy Róbert ügyvéd által képviselt III.r. és V.r. a személyesen eljáró IV.r. és dr. Posta Attila ügyvéd által képviselt VI.r. alperesek ellen 2.759.386,98 ATS és járulékai megfizetése iránt a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság előtt G.40.014/2001. számon indult perben a Győri Ítéltábla Gf.I.20.348/2011/60. számú ítélete ellen a III. r. és az V. r. alperesek által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet - a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében - hatályában fenntartja.

Egyetemlegesen kötelezi a III. és az V.r. alpereseket, hogy az államnak - felhívásra - 3.500.000 (hárommillió-ötszáz ezer) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket fizessenek meg.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Az E und H AG (felperesi jogelőd) mint hitelnyújtó és az I.r. alperes mint hitelfelvevő között 1998. augusztus 27-én hitelszerződés jött létre. A hitel összege 2.700.000 ATS volt. A fenti felek 1999. május 18-án újabb hitelszerződést kötöttek. A hitel összege ez esetben 1.400.000 ATS volt. E szerződést, többek között, a III. r., az V. r. és a VI. r. alperesek győri ingatlanára bejegyzett jelzálogjog biztosította. Mindkét szerződést biztosította továbbá, az I. r. - IV. r. alperesek blanco váltó kötelezettség vállalása is.

A hitelnyújtó ausztriai székhelyű, bankként tevékenykedő felperesi jogelődnek a perbeli időszakban fióktelepe Magyarországon nem volt. Egy alkalmazottja azonban, aki részben Ausztriában, részben a felperesi jogelőd által Magyarországon alapított kft-ben is dolgozott, közreműködött a perbeli hitelek kihelyezésében. E munkavállaló, magyar ügyvéddel együttműködve tárgyalt a magyar hitelfelvevőkkel. Az elkészített német nyelvű ajánlatot, amit később magyarra is lefordítottak, a hitelfelvevő elfogadta, aláírta, ezzel a szerződés létrejött. A szerződésekben rögzítettek szerint, a szerződésekre az osztrák jog volt az irányadó. A szerződések a hitelező számára azonnali felmondási jogot biztosítottak, ha a hitelfelvevő a szerződésben foglalt kötelezettségeinek nem, vagy nem megfelelő időben tesz eleget. A hitelek folyósítására a szerződések aláírását követően, a szerződéseknek a felperesi jogelődhöz történt megérkezése, a biztosítékok bejegyzéséhez szükséges intézkedések megtétele után került sor. A kölcsön összegeket a felperesi jogelőd az általa megjelölt bankban, az I.r. alperes által nyitott számlára utalta ATS-ben. Azokat meghatározott feltételek teljesülését követően a magyarországi bankban vehette fel az I.r. alperes, aki a pénz visszafizetési kötelezettségét utóbb mindkét szerződés tekintetében megsértette, késedelembe esett. A hitelnyújtó ezért 2000. november 15-én felmondta a hitel jogviszonyt.

A felperesi jogelőd eredeti keresetében I.r. alperest mint főkötelezettet, a II. és a IV.r. alpereseket mint egyetemleges váltókötelezetteket, a III.r. alperest mint egyetemleges váltókötelezettet és jelzálog kötelezettet, az V. és a VI.r. alpereseket mint jelzálog kötelezetteket 1.296.386,01 ATS, az I.r. alperest mint főkötelezettet, a II. - IV.r. alpereseket mint egyetemlegesen váltókötelezetteket 2.759.386,98 ATS megfizetésére kérte kötelezni.

Az elsőfokú bíróság 2001. január 1-jén kelt részítéletét a Legfelsőbb Bíróság Gf.I.32.007/2001/19. számú végzésével a fellebbezéssel érintett részében hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A felperes módosított keresetében 2.746.458,08 ATS-nek, illetve 1.283.221,53 ATS-nek megfelelő euró, valamint ezen összegek után 2000. november 1. napjától járó 14,25 % késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni az I.r. alperest. A III., az V. és a VI. r. alperesekkel szemben az 1.400.000 ATS tőkeösszegű hitelszerződéshez kapcsolódó zálogjogát érvényesítette.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Viszontkeresetükben a hitelszerződések, illetve a jelzálogszerződések érvénytelenségének megállapítását, e körben a jelzálogjog törlését kérték az ingatlan-

nyilvántartásból.

Az elsőfokú bíróság a 2004. december 22-én kelt G.40.014/2001/83. számú ítéletével kötelezte az I.r. alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 292.848 eurót, valamint ezen összeg után 2000. november 15. napjától a kifizetésig 14,25 % késedelmi kamatot. Kötelezte továbbá a III., a VI. és az V.r. alpereseket annak tűrésére, hogy a győri ingatlanukban meglévő tulajdoni illetőségükre bejegyzett jelzálogjog alapján 101.742 euró tőkeösszeg és járulécai erejéig a felperes az ingatlanból kielégíthesse az eredetileg 1.400.000 ATS tőkeösszegű hiteljogviszonyból még fennálló követelését. A bíróság az alperesek viszontkeresetét elutasította.

Az elsőfokú bíróság a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. számú tvr. (a továbbiakban: Nmjtvr.) 7. §-ának, 24. §-ának, 21. §-a (1) bekezdésének értelmezésével rögzítette, hogy a jelzálogjogra a magyar jog, a hitelszerződésekre a felek jogválasztása folytán az osztrák jog az irányadó, kivéve, ha a külföldi jog alkalmazása a magyar közrendbe ütközne. Megállapította, a hitelszerződések az osztrák jog szerint nem semmisek. Kifejtette, az a tény, hogy a kölcsönügyletek szervezésében, bonyolításában szerepet játszó, a felperes jogelőd alkalmazásában álló személy jogosulatlan pénzügyi szolgáltatási tevékenység büntettét követte el és emiatt jogerős ítélet a bűnösségét megállapította, nem jelenti azt, hogy maguk a megkötött szerződések semmisek lennének. Egy polgári jogi szerződés akkor semmis eltérő törvényi rendelkezés hiányában -, ha a szerződés tárgya, azaz a valamelyik fél által a szerződésben vállalt szolgáltatás nyújtása valósít meg bűncselekményt. A perbeli szerződések ezért nem lennének érvénytelenek még akkor sem, ha az alpereseknek a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 3/A. § (1) bekezdésével kapcsolatos érvelése helytálló lenne. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság szükségtelennek találta annak vizsgálatát, hogy a felperesi jogelőd tevékenysége minősíthető-e határon átnyúló hitelezésnek.

A feltárt tényállás alapján az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a szerződések aláírásakor rendelkezésre álló német nyelvű szerződést a nélkül írta alá az I.r. alperes, hogy azt megértette volna. Ezt követően kapta meg a szerződés magyar nyelvű szövegét, ami nem felelt meg maradéktalanul a korábban aláírt német nyelvű példánynak. Ennek ellenére azt is aláírta 1998. szeptember 7-én, vagyis azon a napon, amikor a hitel összege a magyarországi bankszámlára megérkezett. A később megkötött második szerződést lényegében nem is olvasta el. Az I.r. alperes ekkor kényszerhelyzetben volt, a pénz nélkül a beruházást nem tudta volna befejezni. E körülményekből az elsőfokú bíróság arra következtetett, hogy az I.r. alperes a szerződések megkötésekor nem tanúsította a szükséges gondosságot. A bíróság a fentiekre figyelemmel úgy ítélte, a szerződéskötés további konkrét körülményeinek feltárására vonatkozó bizonyítási indítványoktól

eltérő eredmény nem volt várható, ezért azokat elutasította.

A megkötött szerződések nem tartotta nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközőnek és a megtámadási okok fennállására történt hivatkozást sem találta alaposnak.

A Győri Ítéltábla a 2006. június 1-jén hozott 34. sorszámu másodfokú ítéletét a Gf.I.20.072/2005/39. számú végzésével hatálytalannak nyilvánította, mivel megállapította, hogy az eljárás 2005. december 20-án félbeszakadt.

A Legfelsőbb Bíróság Gf.X.30.375/2011/2. számú végzésével helybenhagyott, Gf.I.20.348/2011/2. számú végzésével, a jogutódlás megállapítása mellett, a félbeszakadt eljárás folytatását rendelte el.

Az I-V. r. alperesek fellebbezése folytán (a VI.r. alperes a fellebbezését az eljárás során visszavonta) eljárás másodfokú bíróság ezt követően az elsőfokú bíróság ítéletének a kamatmértékre vonatkozó rendelkezését, az ítélet rendelkező részében részletezettek szerint, megváltoztatta. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást kiegészítette. Rögzítette, hogy az I.r. alperessel szemben 2011. december 2-ával felszámolási eljárás indult. A felperes jelen perben érvényesített követelését a felszámolási eljárásban hitelezői igényként bejelentette, azt a felszámoló nyilvántartásba vette. Az ítéltábla utalt továbbá, az eljárás félbeszakadásának, majd az eljárás folytatásának tényére, a vonatkozó határozatokra.

A jogutódlás tekintetében kifejtette, az E und H AG a H Aktiengesellschaftra és a Holding AG-re vált szét. E két jogutód később összeolvadt. Úgy ítélte, emiatt nincs jelentősége annak, hogy a felperesi jogelőd szétválása során a perbeli követelés az azt biztosító mellékkötelezettségekkel együtt melyik jogutód vagyonába került.

Az ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a felperesnek a főadóssal szembeni követelésére a magyar jog (helyesen az osztrák jog), míg a jelzálogjogra vonatkozó szerződések tekintetében a magyar jog az irányadó. Osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját tekintetben is, hogy a hitelszerződések nem érvénytelenek a keresettel érintett körben. Rögzítette továbbá, hogy a szerződéskötések konkrét körülményeinek feltárása érdekében indítványozott tanúmeghallgatások szükségtelenek a megalapozott döntés meghozatalához. Rámutatott, a dologi jogi adósok tekintetében alkalmazandó magyar jog szerint a főkövetelés fennállása és érvényesíthetőségének ideje alatt a jelzálogjog, - amennyiben az más okból nem szűnik meg - fennmarad és az abból származó igény bírósági úton érvényesíthető. Így, a perbeli jelzálogjog sem szűnt meg.

A III. és az V.r. alperesek felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a per tárgyát képező kölcsönszerződések érvénytelensége mellett a kereset elutasítását kérték. Álláspontjuk szerint a jogerős ítélet sérti a Hpt. 1. § (1) bekezdését, 3/A. §-ának (1) bekezdését, a Pp. 221. §-át.

A III. és az V.r. alperesek sérelmezték, hogy a másodfokú bíróság nem vizsgálta, melyik bank teljesítette a devizában nyújtott szolgáltatást, azt melyik bank kinek a kérésére váltotta át forintra, hogyan tehetett 1998-ban, illetve 1999-ben Magyarországon egy osztrák bank szerződéskötési ajánlatot, hogyan lehetett azt elfogadni oly módon, hogy a szerződésekre nem a magyar, hanem az osztrák jog vonatkozzon. Előadták, a szerződéskötés konkrét körülményeit, az eljáró bíróságok nem vizsgálták megfelelő alapossággal, az alperesi bizonyítási indítványok ellenére. Nem tisztázták, hogy jelen per felperese valóban jogutódja-e a szerződést kötő banknak. Az alperesek e körben is sérelmezték bizonyítási indítványaik mellőzését.

A III.r. és az V.r. alperesek kifejtették, a felperesi jogelőd a felperesi kölcsönszerződések megkötésekor nem volt jogosult Magyarországon banki tevékenységet folytatni, ezért a per tárgyát képező szerződések semmisek. Utaltak arra, a Hpt. tiltotta, hogy a Magyar Köztársaság területén külföldi pénzügyi vállalkozás szolgáltatási tevékenységet végezzen. Az alperesek közömbösnek tartották a semmisség megítélése kérdésében, hogy az adott szerződések hol jöttek létre. Véleményük szerint ugyanis, a Hpt. nem a szerződéskötést tiltotta, hanem a szolgáltatás nyújtását Magyarországon. Tévesnek és megalapozatlannak tartották a másodfokú bíróság döntését, mivel az nem foglalt állást abban a kérdésben, hogy a felperesek tevékenysége határon átnyúló hitelezésnek minősíthető-e. Az ítéelőbálya által hivatkozott jogesetet (BH1994.186) az adott tényállás mellett nem tekintették irányadónak.

2015. november 17-én a III.r. és az V.r. alperesek kiegészítették a felülvizsgálati kérelmüket. Az eredeti felülvizsgálati kérelmükben előadottakon túlmenően, további jogszabálysértésekre is hivatkoztak. Beadványukhoz új bizonyítékokat csatoltak.

A felperes a felülvizsgálati kérelemben foglaltakra nem tett észrevételt, ahogyan a felülvizsgálati kérelmet be nem nyújtó alperesek sem.

A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 272. § (1) bekezdésében meghatározott, a jogerős ítélet kézbesítésétől számított 60 napon belül benyújtott felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta a Pp. 275. §-ának (2) bekezdése szerint. Az abban felhozott indokok alapján a jogerős ítéletet nem találta jogszabálysértőnek.

A 60 napos határidőn túl előterjesztett, a felülvizsgálati kérelmet kiegészítő beadványban megjelölt azon jogszabálysértések, amelyek a törvényes határidőn belül benyújtott felülvizsgálati kérelemben nem szerepeltek, továbbá a kiegészítő kérelemhez csatolt okiratok nem voltak vizsgálhatók, mert a Pp. 275. § (1) bekezdése nem teszi lehetővé az új bizonyítékok figyelembevételét a felülvizsgálati eljárásban, a Pp. 273. § (5) bekezdése pedig kizárja a felülvizsgálati kérelem megváltoztatását.

A III. és az V.r. alperesek helyesen állították, hogy a felperesi oldalon bekövetkezett jogutódlást a felperesnek kellett bizonyítania. A jogutódlás kérdésében azonban a másodfokú bíróság, a Legfelsőbb Bíróság által helybenhagyott végzésével már döntött. Az osztrák cégnyilvántartás adatai a jogutódlás folyamatát, a jogelőd szétválását két cégre, majd e két jogutód cég egyesülését igazolja. A III. és az V.r. alperesek érdemben nem adtak elő olyan érvet, amely a korábbi, a jogutódlás tárgyában hozott döntést, illetve a jogerős ítéletben felhozott érvelés helytállóságát érdemben cáfolná. Nem állították, hogy a megállapítottak ellentétesek lennének az osztrák cégnyilvántartásban szereplő adatokkal. Nem részletezték, hogy azok magyar nyelvű fordításának hiánya mennyiben akadályozta őket védekezésük kifejtésében a hosszú ideje folyó perben.

A III. és az V.r. alperesek, bár sérelmezték azt is, hogy a perben eljáró bíróságok nem derítették fel kellő alapossággal a szerződéskötés körülményeit, azt azonban nem adták elő, hogy az általuk kihallgatni kért tanúk vallomása mennyiben hatna ki a megállapított tényállásra, a tényállás esetleges módosítása milyen körben vezetne eltérő érdemi döntésre. A Kúria úgy ítélte, hogy a szerződéskötés körülményeit a jogvita eldöntéséhez szükséges körben az eljáró bíróságok feltárták az alább kifejtettekre tekintettel.

A III. és az V.r. alperesek felülvizsgálati kérelmükben érdemben nem vitatták, hogy a hitelszerződésekre, a felek jogválasztása folytán, az osztrák jog az irányadó. Azt sem vonták kétségbe, hogy az osztrák jog rendelkezései és a kialakult osztrák bírósági joggyakorlat szerint - amelyről a perben az Osztrák Szövetségi Igazságügyi Minisztérium adott autentikus tájékoztatást - a szerződések nem érvénytelenek. Nem állapítható meg érvénytelenségük akkor sem, ha a szerződéskötés során esetleg nem tartották be a szerződéskötésre vonatkozó közigazgatási jellegű szabályokat, így például, a Hpt. felülvizsgálati kérelemben hivatkozott rendelkezéseit.

A Kúria utal arra is, a perbeli hitelszerződések, illetve az azt biztosító zálogszerződések érvényességére nem hat ki a magyar jog szerint sem, ha a hitelnyújtó esetleg meg nem engedett tevékenységet folytatott Magyarországon. A Hpt. szerinti feltételek hiányában gyakorolt pénzügyi szolgáltatási tevékenység keretében

létrejött jogügyletek tekintetében ugyanis a Hpt. nem írja elő a polgári jogi érvénytelenség szankcióját. Nincsen ezért jelentősége annak, hogy a felperes tevékenységét a Hpt. szerinti feltételek hiányában gyakorolta-e. Nem követtek el tehát jogsértést, indokolási kötelezettségüket nem sértették meg a perben eljáró bíróságok akkor, amikor a fenti jogkérdésben nem foglaltak érdemben állást.

A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében, a Pp. 275. § (3) bekezdése alkalmazásával hatályában fenntartotta.

A III. és az V.r. alperesek felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre. Az illetékeljegyzési joguk folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére ezért a Kúria nevezetteket kötelezte, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 59. § (1) bekezdése, valamint a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban rendelkező 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése, 15. § (1) bekezdése alapján. A felperesnek a felülvizsgálati eljárásban megítélhető költsége nem merült fel, így arról rendelkezni nem kellett.

Budapest, 2016. február 4.

Dr. Pethőné dr.Kovács Ágnes sk. a tanács elnöke, Dr. Vezekényi Ursula sk. előadó bíró, Dr. Osztovits András sk. bíró